

**Onderbewindstelling ter bescherming van
meerderjarigen****MEMORIE VAN ANTWOORD**

Ontvangen 6 april 1981

De leden van de fractie van de P.v.d.A. vroegen naar aanleiding van het voorgestelde artikel 894, derde lid, Rechtsvordering («Het verzoekschrift tot instelling van het bewind kan inhouden een verzoek tot benoeming van bepaalde personen als bewindvoerder»), of de rechter van het verzoek kan afwijken indien hem blijkt dat de rechthebbende bezwaar heeft tegen de benoeming van een der genoemde personen en, zo ja, of deze afwijking gemotiveerd moet worden. Beide vragen kunnen bevestigend worden beantwoord. Dat de rechter niet aan het verzoek gebonden is, behoeft geen nader betoog. De motiveringsplicht is neergelegd in artikel 429k Rv. Het voormelde bezwaar van de rechthebbende zal naar het mij voorkomt een deugdelijke grond voor afwijking van het verzoekschrift kunnen opleveren.

Dezelfde leden kwamen terug op de in de Tweede Kamer door de leden van de C.D.A.-fractie gestelde vraag of artikel 435, lid 6, meebrengt dat het bewind ingaat op de dag na dagtekening van de mededeling van de griffier of op de dag nadat de mededeling de bewindvoerder heeft bereikt, en zouden een nader antwoord op die vraag op prijs stellen. In de memorie van antwoord aan de Tweede Kamer (blz. 17) heb ik in dit verband gewezen op de artikelen 280 en 385, waarin voor voogdij en curatele dezelfde regel is neergelegd. Ook in de memorie van antwoord betreffende Boek 3 (blz. 163, vierde alinea) wordt ten aanzien van artikel 3.6.1.3, lid 4, (waaraan artikel 435, lid 6, is ontleend) het verband met artikel 280, lid 1, genoemd. Daar bij de voogdij en de curatele de praktijk wordt gevolgd dat zij ingaan op de dag na dagtekening van de mededeling van de griffier, ligt het in de rede dezelfde oplossing bij het onderhavige bewind te aanvaarden.

De leden van de P.v.d.A.-fractie vroegen vervolgens of als levensgezel (artikel 432, lid 1) ook kan worden beschouwd iemand die met de rechthebbende een relatie heeft als bedoeld op blz. 3, bovenaan, van de nota naar aanleiding van het eindverslag, zonder dat er sprake is van een gemeenschappelijke huishouding, en of de kantonrechter ook hier kan afgaan op de uiterlijke omstandigheden (zo nodig voorgelicht door getuigen), met name dat partij- en kennelijk uitgaan van een nauwe lotsverbondenheid. Deze vragen beantwoord ik bevestigend. In de voormelde passage wordt opgemerkt dat bij de beoordeling van de vraag of van een levensgezel sprake is, verschillende aldaar opgesomde omstandigheden – waaronder het bestaan van een gemeenschappelijke huishouding – van belang kunnen zijn. Niet is vereist dat al deze omstandigheden zich te zamen voordoen. Zo kan er ook bij het

ontbreken van een gemeenschappelijke huishouding van een zodanige affectieve relatie en nauwe lotsverbondenheid sprake zijn dat de betrokkenen als levensgezellen in de zin van de onderhavige regeling kunnen worden beschouwd.

Dezelfde leden vroegen of de kantonrechter een andere persoon tot bewindvoerder kan benoemen dan de rechthebbende – eventueel blijkens een door hem opgemaakte akte – wenst. Zoals ik hierboven reeds opmerkte, is de rechter in beginsel vrij in de keuze van een bewindvoerder, maar het spreekt vanzelf dat hij bij voorkeur niet zal willen afwijken van de voorkeur die de rechthebbende heeft kenbaar gemaakt.

Wat betreft het amendement-Haas moge ik verwijzen naar hetgeen ik daarover in de Tweede Kamer heb opgemerkt (Handelingen 1980, blz. 1816 en 1818). Ik heb daaraan op dit ogenblik niets toe te voegen.

Ten slotte merkten deze leden op dat gelet op het grote belang dat met de inwerkingtreding van deze wet zal worden gediend, spoedige afhandeling van dit wetsontwerp gewenst is. Deze mening onderschrijf ik gaarne. In dit verband informeerden zij naar de consequenties van mijn circulaire dd. 31 december 1980, DORR nr. 1600/880, voor de in de memorie van toelichting in het vooruitzicht gestelde uitbreiding van de kantongerechten, zowel wat het aantal kantonrechters als wat het administratieve personeel betreft. Inderdaad ligt hier een probleem, gelet op de preciaire budgettaire situatie waarin ook mijn departement zich bevindt. Zoals ik reeds in de Tweede Kamer heb doen uitkomen, beschouw ik het als noodzakelijk dat de inwerkingtreding van dit wetsontwerp gepaard gaat met de voormelde uitbreiding van de kantongerechten. Ik stel mij voor hierover op korte termijn overleg te voeren met mijn ambtgenoot van Financiën. Op deze wijze behoeft de afhandeling van het ontwerp hierdoor niet te worden vertraagd.

De leden van de fractie van de V.V.D., die dit ontwerp tot mijn genoegen met instemming begroetten, wezen op het feit dat het wetsontwerp, ofschoon op titel 3.6 van het nieuwe BW gebaseerd, op enige punten van niet wezenlijke aard afwijkt van titel 3.6; als voorbeeld wezen zij op artikel 3.6.1.10 vergeleken met de artikelen 437 en 447 van het wetsontwerp. Zij verbonden hieraan de vraag of het de bedoeling is deze wijzigingen bij de invoering van Boek 3 ook daarin alsnog aan te brengen. Deze vraag kan bevestigend worden beantwoord. Titel 3.6 zal zoveel mogelijk worden aangepast aan de redactie die dit wetsontwerp uiteindelijk heeft gekregen. Het genoemde artikel 3.6.1.10 zal (te zamen met artikel 3.6.1.9) aan de redactie van de artikelen 437 en 447 worden aangepast. Het gaat hierbij overigens slechts om een stilistische verbetering, die geen materiële betekenis heeft. Andere verschillen van louter redactionele aard tussen titel 3.6 en het onderhavige wetsontwerp zijn niet aanwezig.

Tot slot van deze memorie van antwoord zou ik nog even willen terugkomen op een vraag die mevrouw Van der Meer onlangs heeft gesteld bij de openbare behandeling van het wetsontwerp Nationale Ombudsman. Zij vroeg of de regeling inzake ontslag en op non-activiteit stellen in dat wetsontwerp (en hetzelfde geldt voor andere wetten, bijv. de artikelen 11 en 13 van de Wet op de rechterlijke organisatie) zullen worden aangevuld na de inwerkingtreding van het wetsontwerp inzake onderbewindstelling.

Ik heb op die vraag een voorlopig antwoord gegeven en toegezegd dat ik de kwestie nader zou bekijken (Handelingen Eerste Kamer 1981, blz. 380). Deze nadere overweging leidt mij tot een ontkennende beantwoording. Weliswaar vertonen curatele en beschermingsbewind in zeker opzicht, uit juridisch-dogmatisch oogpunt beschouwd, gelijkenis, maar evenzeer zijn er aanzienlijke verschillen; bij de behandeling in de Tweede Kamer bijv. (memorie van toelichting blz. 14, memorie van antwoord blz. 3 en 4) is hierover reeds gesproken. Belangrijker is echter dat het beschermingsbewind als zodanig een maatregel van minder ingrijpende aard is dan curatele en derhalve ook voor geheel anders geaarde, veelal minder «ernstige» gevallen bestemd is dan de ondercuratelestelling. Ik denk hierbij bijv. aan de toepasse-

lijkheid in geval van lichamelijke gebreken en herinner aan de voorbeelden genoemd op blz. 10 van de memorie van antwoord aan de Tweede Kamer, betreffende een tijdelijke onderbewindstelling wegens een ziekte of een operatie op verzoek van de betrokkene zelf. In zulke gevallen behoort de onderbewindstelling niet automatisch te leiden tot ontslag uit een functie, zoals artikel 3, lid 2, onder f van de Wet nationale ombudsman voor onder meer ondercuratelestelling voorschrijft. Veeleer slaat artikel 2, lid 2, onder b (ongeschiktheid uit hoofde van ziekte of gebreken) op situaties als deze; terecht wordt daar overigens van een *blijvende* ongeschiktheid gesproken. Op soortgelijke wijze zal in andere gevallen moeten worden geoordeeld over de vraag of gelijkstelling van onderbewindstelling en curatele wenselijk is. In het algemeen zal mijns inziens deze gelijkstelling niet moeten plaatsvinden, ten einde te voorkomen dat de onderbewindstelling als – eventueel tijdelijk en op initiatief van de betrokkene zelf te hanteren – instrument van hulpverlening onnodig in discrediet zou geraken.

De Minister van Justitie,
J. de Ruiter